

KNJIŽEVNOST

Janez Nared, Drago Perko (urednika):

Razvojni izzivi Slovenije

Regionalni razvoj 2

Ljubljana 2009: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 316 strani, 69 preglednic, 25 zemljevidov, 25 grafikonov, 9 diagramov, 10 shem, 1 fotografija, ISBN 978-961-254-147-7

Temeljni namen monografije *Razvojni izzivi Slovenije*, v kateri so predstavljeni le po tehtni presoji izbrani prispevki, je ugotoviti pomanjkljivosti slovenske razvojne strategije, katere so njene poti in stranpoti ter kakšne so bodoče razvojne možnosti. Avtorji na različne načine odpirajo pereča razvoja na vprašanja na ravni države, regij, občin ali posameznega sektorja, pri čemer iščejo možne odgovore ter nove izzive, spodbude in priložnosti. Nekateri prispevki so bili predstavljeni na simpoziju Slovenski regionalni dnevi, izvedenem 24. in 25. septembra 2009 na Otočcu. Organiziral ga je Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU s sodelovanjem Službe Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, Slovenskim regionalnim razvojnim skladom in Mestno občino Novo mesto.

Publikacija je razdeljena na 32 poglavij. Pri njihovi pripravi je sodelovalo 52 strokovnjakov, trije med njimi pri dveh poglavjih. Za mnoga poglavja je značilna kolektivna obravnava, ki edina omogoča celovitejše, s tem pa praviloma tudi jasnejše, bolj zgoščeno podajanje. Med avtorji je le 13 geografov, kar pomeni, da se je njihov delež s tretjinskega v prvi številki Regionalnega razvoja zmanjšal na četrtingskega v tej številki.

Za bolj nazorno predstavnost vsebine druge številke Regionalnega razvoja po zaporedju navajamo naslove poglavij:

- Načrtovanje, spremljanje in vrednotenje razvoja in razvojnih politik;
- Strategija razvoja Slovenije in gospodarska recesija;

- Slovenija: izziv »omogočajočega« razvoja;
- Kam so šla evropska sredstva za regionalni razvoj v prejšnjem programskem obdobju?
- Vloga transnacionalnih programov pri doseganju razvojnih ciljev Slovenije;
- Konceptualna refleksija Strategije razvoja Slovenije;
- Realizacija smernic Kjotskega protokola in Nature 2000 v Strategiji razvoja Slovenije;
- Vključevanje okoljevarstvenih meril v sektorske politike;
- Vloga celovite presoje vplivov na okolje za zagotavljanje trajnostnega razvoja na primeru Kobilarne Lipica;
- Paradoks lizbonske in slovenske razvojne strategije;
- En prostor – en načrt (priložnost za učinkovitejše regionalno načrtovanje);
- Prebivalstveni in stanovanjski vidiki razvoja slovenskih regij,
- Vpliv migracij na potrebe po stavbnih zemljiščih v slovenskih regijah,
- Naravne nesreče kot omejitveni dejavnik razvoja,
- Vloga prometne dostopnosti v strateških prostorskih dokumentih Slovenije,
- Urejanje razvoja igralništva v funkciji razvojne politike države;
- Odnos srednješolcev do podjetništva;
- Spremembe v obsegu in globini relativne revščine, subjektivni percepciji revščine in dohodkovni neenakosti v Sloveniji v obdobju 1997–2007;
- Razlike v umrljivosti v Sloveniji;
- Razvoj nevladnih organizacij in Strategija razvoja Slovenije;
- Nacionalni razvojni projekti in prepoznavnost države;
- Prost dostop do slovenske e-dediščine in njena vloga pri izgradnji nacionalne identitete;
- Analiza prilagajanja in ustreznosti prioritetenih področij znanstvenoraziskovalnih dejavnosti;
- Statistika cen nepremičnin v luči merjenja kapitala;
- Uporaba e-tehnologij za razvijanje čezmejnih e-regij;
- Z informacijsko tehnologijo podprta izvedba sestankov regionalnih razvojnih odborov v fazi zbiranja idej;
- Vrednotenje regionalnih razvojnih programov z vidika doseganja skladnosti regionalnega razvoja in uresničevanja lizbonskih kriterijev;
- (Ne)sonaravnost razvoja slovenskih regij;
- Tipi naravne pokrajine kot dejavnik regionalnega razvoja in razvojnih razlik v Sloveniji;
- Razvojna ogroženost regij in stalne selitve;
- Občine kot nosilke regionalnega razvoja;
- Učinkovitost politike skladnega regionalnega razvoja v obmejnih območjih.

Iz vseh teh naslovov je razvidno, da je obravnavana tematika razmeroma raznolika in, kar je značilno za regionalno načrtovanje, interdisciplinarna. Tako so v monografiji na enem mestu zbrani pogledi mnogih vodilnih slovenskih strokovnjakov s področja regionalnega načrtovanja in posameznih znanstvenih disciplin, ki so njegova nepogrešljiva infrastruktura. Njihove kritične analize in ocene bodo zagotovo pripomogle k uspešnejšemu uveljavljanju raznih segmentov regionalnega razvoja, pri čemer gre, če povzamemo misli iz predgovora ministric Zlate Ploštajner, za svojevrsten prispevek v širšo evropsko zakladnico pogledov na razvoj. Publikacija namreč promovira Strategijo razvoja Slovenije kot strategijo trajnostnega razvoja, objavljene razprave o različnih vidikih izvajanja razvojne strategije pa kažejo na široko zavedanje o večplastnosti tega pojava. Monografija je tudi sporočilo državi, da se ne sme vdati skušnjavi sama določati smer in vsebino razvoja, čeprav se to marsikdaj in marsikomu zdi najlažje in najceneje. Razvoj in zagotavljanje trajnosti sta namreč skupna odgovornost tako občin, razvojnih regij in države kot tudi socialnih partnerjev organov Evropske unije in civilne družbe. Čeprav je bila Strategija razvoja Slovenije sprejeta šele pred nekaj leti, s spremenjenimi makroekonomskimi razmerami potrebuje popravke, ki bodo razvoj države in njenih regij preusmerili v trajnostno sprejemljivejšo smer.

Obdobje gospodarske in finančne krize je zagotovo primerno za udejanjanje takšne vizije regionalnega razvoja Slovenije, po katerem je treba razvijati dinamične in ustvarjalne regije z lastno identiteto,

za katero sta značilni prepoznavnost in specializiranost. Le dobro organizirane in učinkovito upravljane regije bodo sposobne zaznavati in sebi v prid izkoriščati globalne razvojne priložnosti.

Pri tem se ideja o trajnostnem razvoju bolj kot ovira čedalje bolj kaže kot edina realna razvojna možnost. Zdajšnji razvojni koncept namreč preveč poudarja ekonomsko komponento razvoja in se, kljub naši utvari o njegovi neranljivosti, kaže kot šibek, s socialnega in okoljskega zornega kota pa celo nepošten. Očitno je, da pri načrtovanju razvoja ne zadoščajo le gospodarska, socialna in okoljska komponenta, ampak jih je treba nadgraditi še z etično, ki je lahko ključni moment pri iskanju ustreznih razvojnih paradigem.

Drago Kladnik

Brigita Jamnik, Aleš Smrekar, Borut Vrščaj:

Vrtičkarstvo v Ljubljani

Geografija Slovenije 21

Ljubljana 2009: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 224 strani, 120 fotografij, grafov in zemljevidov, 20 preglednic, ISBN 978-961-254-150-7

21. knjiga zbirke Geografija Slovenije je rezultat interdisciplinarnega preučevanja pojava vrtičkarstva na območju Mestne občine Ljubljana, to je na območju Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja. Monografijo so zasnovali kemičarka, geograf in agronom – pedolog, sodelovali pa so še številni drugi strokovnjaki s področij agronomije, kemije, fizične in socialne geografije, hidrogeologije, ekologije oziroma varstva okolja, vodnega gospodarstva in prostorskega načrtovanja.

Ena značilnih mestnih dejavnosti oziroma tipov rabe tal je predstavljena z najrazličnejših vidikov: zgodovinskega, ekonomskega, socialnega, psihološkega, poudarjeni pa so okoljevarstveni, zdravstveni in upravnonačrtovalski vidik.